

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.128/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda(ügyintéző: Dr. Kodela Viktor ügyvéd) által képviselt **felperes neve Kft. , felperes székhelye** szám alatti székhelyű **felperesnek** - a Dr. Deák Györgyügyvéd által képviselt **alperes neve Kft. , alperes székhelye** szám alatti székhelyű **alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. március 7. napján kelt 8.G.20.766/2016/10. számú ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 500.000,- (Ötszázezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy a NAV külön felhívására fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperesi kft. 2009-től kezdődően folyamatosan termelésszervező integrátori tevékenységet végzett a baromfipiacon. Ennek keretében 2009. tavaszától 2014. év végéig a baromfitenyésztést és felvásárlást végző alperesi céggel folytatott együttműködést. A peres felek évente együttműködési megállapodásokat kötöttek, ezekben meghatározták a konkrét baromfi-termék – perbeli esetben fehér liba – előállítás, mint termelési cél fontosabb elemeit, melynek finanszírozását teljes egészében az alperes vállalta. A felperes az alperes megbízottjaként, megbízója nevében kötött termékértékesítési szerződéseket a saját termelési hálózatába tartozó termelőkkel, mely szerződéseket a termelőn (bérnevelőn) kívül a megbízó alperes és a megbízott felperes képviselője is aláírt. A felperesi megbízott kötelezettsége volt a napos liba kihelyezés megszervezése, ellenőrzése, a szükséges takarmánykeverékek megrendelése az alperestől, illetve a kihelyezett libaállomány folyamatos szakmai ellenőrzése, nyilvántartása, továbbá a termékértékesítési szerződések rendelkezéseinek betartatása a termelőkkel. A megtermelt élő baromfi feldolgozó üzembe szállításakor a minősítést a felperesi megbízott képviselője végezte. Mindezen tevékenységekért illetve meg a felperest szerződésenként egyedileg kikötött megbízási díj.

Az évente újra kötött szerződések egyező tartalmú IV. fejezetének 4. pontja a szerződés biztosítékeként azt tartalmazta: a felek megállapodtak abban, hogy a megbízott szervezésében a bérnevelő által elvégzett munkák tekintetében a bérnevelőt a megbízott alvállalkozójának (teljesítési segéd) tekintik a Ptk. 315. §-ában rögzített felelősségi viszonyok alkalmazásával. Ennek megfelelően amennyiben a bérnevelőnél veszteség keletkezett és az nem a megbízóra visszavezethető ok (napos állat minőség, takarmányminőség), vagy vis major miatt jött létre, abban az esetben a megbízott feladata és kötelezettsége mindent elkövetni annak érdekében, hogy a bérnevelő az ilyen veszteséget a megrendelő részére maradéktalanul megtérítse. E tevékenységre a szerződések egyezően 3 hónapos időszakot írtak elő a felperesi megbízott számára. Ennek sikertelensége esetén a 2009. termelési évre 2009. április 30-án megkötött, megállapodás szerint a

felperesi megbízott a veszteséget 100%-ban köteles az alperesi megbízó felé megtéríteni, míg a 2009. december 17-én kötött, 2010. évre vonatkozó együttműködési megállapodás 90%-os veszteség megtérítési kötelezettséget írt elő a felperes számára. A 2013. január 23-án kötött megállapodás, valamint a 2014. január 24-i együttműködési megállapodás (2013. és 2014. termelési évekre), egyezően az említett tevékenység sikertelensége esetére úgy rendelkeztek, hogy a megbízott évi összesen 10.000.000,- forint nettó alperesi veszteség erejéig mentesül a felelősség áthárítás alól, mely mentességet felek a tárgyévi utolsó elszámoláskor vesznek figyelembe. Az ezt meghaladó összeget felperesi megbízott 100%-ban köteles megtéríteni a megbízónak. Valamennyi szerződést a felperes és az alperes törvényes képviselői cégszerűen ellenjegyezték.

A perbeli tényállás szempontjából lényeges egyes termelési évek elszámolásai az alábbiak szerint alakultak:

- A peres felek között 2009. április 30-án létrejött együttműködés alapján végzett integrációban **személy 1. neve** termelőhöz kihelyezett állomány esetében 27.385.620,- forint + áfa veszteség keletkezett. Ezt a peres felek között 2010. január 18-án megkötött egyedi megállapodás rögzíti. Ebben megállapították továbbá a felek, hogy a veszteség keletkezése nem vezethető vissza sem a megbízó érdekkörében felmerülő okra, sem vis majorra. A 3. pont szerint a felek megvizsgálták a veszteség keletkezésének körülményeit és arra a megállapításra jutottak, hogy abban részben közrejátszott a piaci igények kielégítése iránti fokozott igény is. Az összeg nagyságára tekintettel méltányosságból egyedi kármegosztásban állapodtak meg. A veszteségből ekként az alperesi megbízó 5.556.100,- forint + áfa összeget átvállalt, míg a felperes 21.829.520,- forint + áfa (br. 27.723.490,- forintot) magára vállalt, melyet 2010. július 15. napjától kezdődően részletekben fizetett meg.
- A 2010-es termelési évben 18 termelőnél mutatkozott veszteség, összesen 34.772.778,- forint összegben. Az egyes termelőkre vonatkozóan kompenzálás címén külön-külön számlákat állított ki az alperes felperes felé 2010. év végén. Valamennyi számlán megjegyzésként név szerint feltüntetésre került az adott termelő, akihez kapcsolódott a számlán megjelölt összegű veszteség (8/F/17. számú kimutatás). A számlákat a felperes befogadta, azt saját számlaforgalmi kimutatásában szerepeltette (8.G.20.764/2015/4/F/2. számú beadvány F/12. számú melléklete). A tovább számlázás a teljes veszteséghez képest 90%-os arányosítással történt minden termelő esetében. Ekként 31.353.745,- forint veszteség elszámolására került sor a peres felek között, tekintettel arra, hogy a befogadott számlákat a felperes nem kifogásolta meg, és azok teljesítésére is sor került. Két termelő esetében a periratok közt rendelkezésre áll peres felek között megkötött egyező tartalmú, 2010. december 12-i, illetve 30-i keltezésű írásbeli szerződés is (**személy 2. neve**, és **személy 3. neve** termelő vonatkozásában 8/F/17. számú kimutatáshoz csatolt két szerződés). E megállapodások követelés-értékesítés címén rögzítik, hogy az adott termelő irányában keletkezett takarmány-ellenérték elszámolási hiányból eredő követelést a felperes megvásárolja az alperestől: **személy 3. neve** esetében 2.471.735,- forint 90%-os arányosított vételárért, míg **személy 2. neve** esetében 3.800.341,- forint 90%-os arányosított vételárért. Mindkét termelő esetében ezen összegekre vonatkozóan került sor a számlák kiállítására, melyek egyéb tartalmi elemeket tekintve megegyeznek a további 16 termelőre nézve kiállított számlákkal (8/F/17. számú felperes által csatolt kimutatás + számlák).
- A peres felek képviselői 2013. április 30-án, **személy 4. neve** termelőhöz korábban kihelyezett baromfiállomány minőségi hibája miatt kötöttek egyedi megállapodást. Ebben rögzítették, hogy a leadott mennyiség egy része II. osztályú minőségi kategóriába esett, és az együttműködési szerződés IV/4. pontjára hivatkozással a felperes úgy nyilatkozott, kártérítés jogcímén megtéríti az alperes kárát, mely abból ered, hogy a megbízott ellenőrzése alatt álló bérnevelő rosszabb

minőségű készárut állított elő, mint a szerződésben elvárt. A felek által ellenjegyzett okiratban rögzítették: az alperes jogosult 3.378.960,- forint kártérítést érvényesíteni a felperessel szemben, aki ezt köteles 30 napon belül megtéríteni. E követelésre nézve az alperes számlát állított ki „kártérítés” megjelöléssel, a megjegyzés rovatban „személy 4. neve, négy turnus” bejegyzés szerepel. Felperes az alperes kártérítési igényét rendezte.

- A peres felek a 2013-ra kötött együttműködési megállapodásukat 2013. május 31-én írásban cégszerűen ellenjegyzett okirati formában módosították. E szerint a felperes az őt megillető megbízási díj egy részéről (200.000 db után számított 16.000.000,- forint) lemondott. Ennek indokát a szerződésmódosítás a húslibapiacon bekövetkezett kedvezőtlen változások elleni közös fellépés, a termelők működőképessége és termelési kedvének fenntartása érdekében jelölték meg. A felek gazdasági célja, hogy saját bevételeik terhére többletbevételhez juttassák a termelőket. Ehhez kapcsolódóan az alperes saját bevétele terhére megemelte a termelők felé fizetendő átvételi árat.

Az ismertetett egyedi megállapodások alapján az elszámolások megtörténtek, a felperes minden esetben rendezte az alperes – egyes szerződésekben összecsúszva pontosan meghatározott – igényét.

A felperesnél utóbb adóellenőrzés történt, mely a 2009-2011. évek időszakára nézve számlaelszámolási szabálytalanságokat tárt fel, emiatt az adóhatóság összesen 33.863.000,- forint adókülönbözet, adóbírság, késedelmi pótlék és mulasztási bírság megfizetésére kötelezte a felperest. E fizetési kötelezettség a másodfokú adóhatósági eljárás, valamint a közigazgatási per lefolytatása nyomán sem változott.

A felperes módosított keresetében 77.238.240,- forint és járulékai megtérítésére kérte kötelezni alperest. Álláspontja szerint az együttműködési megállapodások IV/4. pontja a Ptk. megbízási szerződést szabályozó 474. § (1) bekezdésébe ütközik, azok valamennyi szerződés esetében semmis megállapodások, így arra az alperes igényt nem alapíthatott volna. Jogkövetkezményként, az eredeti állapot helyreállítása körében kérte az általa kifizetett összegek visszafizetésére kötelezni alperest. A 16.000.000,- forint megbízási díjról történő lemondását illetően előadta, hogy az alperes a veszteség megtérítési igényt hárított át ezzel is felperesre, végső soron jogellenes magatartással mondatta le őt díjigényéről. Állította, hogy az alperes teljesen bizonyítatlan, igazolatlan tartozásokat terhelt át veszteségként rá, kárjegyzőkönyv egyik esetben sem készült. Hangsúlyozta, hogy megbízottként nem felelhet a megbízási szerződés körén kívül eső olyan személyek (termelők) magatartásáért, veszteségéért, akikkel szerződési jogviszonyban nem is állt. Integrátorként a termelést szervezte, az eredményre nem volt ráhatása, a megbízási szerződéshez nem kapcsolódhat eredmény-kötelelem, az ilyen kikötés jogszabályba ütközik. Másodlagosan az alperes szerződésszegésére hivatkozással kártérítési igényként is fenntartotta keresetét, különösen a 16 termelőre kiállított számlákra nézve vonta kétségbe a követelés megalapozottságát, mind a jogalap, mind az összecsúszás tekintetében.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Alperesi álláspont szerint a felek szabadon állapíthaták meg az egyes években megkötött megállapodásaikban az őket megillető jogokat, kötelezettségeket. A Ptk. 474. § (1) bekezdése nem tiltja a felperes által érvénytelennek tekintett kötelezettségvállalás jogszerű megtételét. Az alperes ezzel kívánta érdekelte tenni a felperest a megbízotti tevékenységének körülményekénti ellátásában. Az alperes egyes követelések elévülésére is hivatkozott, egyebekben pedig hangsúlyozta, hogy a periratokhoz csatolt megállapodások tételes elszámolásokat alapulnak, azt mindkét fél törvényes képviselője összecsúszásában is ellenőrizte, elfogadta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Elsődlegesen az alperes elévülési kifogásait vizsgálta és egyes kereseti követelések tekintetében azt alaposnak találta. Abból indult ki, hogy a felperes szerződésszegésből eredő kártérítési keresetét 2015. augusztus 26-án terjesztette elő, ehhez képest a 2010. augusztus 26. előtt, tehát 5 évvel korábban esedékessé vált követelések már elévültek. A bíróság ilyennek találta a 2010. január 18-i megállapodáshoz kapcsolódó kifizetést, tekintve, hogy annak első részletét 2010. július 15. napjától kezdődően kellett teljesítenie a felperesnek. Hasonlóan az egyes termelők 2010. évi veszteségeivel kapcsolatban kiállított számlák közül elévülés miatt a 2010. szeptember 10-i teljesítési határidőt megelőzően kiállított 7 számla esetére is megállapította az elévülést az összecszerűség meghatározása nélkül.

A per tárgyává tett további szerződések semmisségére alapított keresetet érdemben vizsgálva kiindulópontként hangsúlyozta, hogy a felek jogviszonyára még alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 200. § (1) bekezdés értelmében a szerződésük tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A perbeli esetben az együttműködési megállapodásokban a felperesi megbízottnak az integrátori, termelésszervezői tevékenységet az alperesi megbízó utasításai szerint és az ő érdekében kellett teljesíteni. Ez tartalmában megfelel a Ptk. 474. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott megbízási jogviszonynak. A bíróság álláspontja szerint ezentúl nem volt azonban akadálya annak, hogy szerződési szabadságukkal élve arról is megállapodjanak a felek, hogy a bérnevelőket a megbízott felperes teljesítési segédjeinek tekintsék, és alkalmazzák rájuk a Ptk. 315. §-ában rögzített felelősségi alakzatot. Az ilyen szerződési kikötés azért sem ütközik jogszabályba, mert a teljes folyamatot az alperes finanszírozta, a mindvégig tulajdonában maradó, de a bérnevelőkhöz kihelyezett állatállományok és az általa biztosított nagyértékű takarmány folytán jelentős kockázatviselés hárult rá. A termelés megszervezését, a minőségi, mennyiségi követelmények elérése érdekében a termelők folyamatos ellenőrzését ugyanakkor a felperes végezte. Az együttműködési megállapodás ennek megfelelően azt célozta, hogy a felperesre is háruljon károkockázat. Amennyiben a termelő, mint a felperes teljesítési segédje (alvállalkozója) által előállított termék nem első osztályú, vagy takarmány túlfogyasztás, leadási hiány miatt a teljesítése nem szerződésszerű, úgy ennek a kockázata a peres felek egymás közti megállapodása alapján jogszerűen volt felperesre hárítható. A 2009. és 2015. év között megkötött perben csatolt együttműködési szerződések ilyen – egyező – tartalmú IV/4. pontja ezért jogszabályba ütközés miatt nem érvénytelen.

A felperes szerződésszegésre alapított kártérítési igényét illetően az elsőfokú bíróság a Ptk. 318. §-ára hivatkozva azt hangsúlyozta, hogy a kártérítési összegek meghatározása felek által cégszerűen ellenjegyzett teljes bizonyítóerejű magánokiratba foglalt módon alátámasztják az egyes esetekben felmerült elszámolási hiányok vagy minőségi elmaradások miatti károkat. Ezek megtérítésére a felperes az említett formában minden esetben kötelezettséget vállalt, utóbb határidőben e jognyilatkozatát nem támadta meg, így az érvényes egyedi kárrendezési megállapodásokra tekintettel került sor a kártérítési kompenzálások kifizetésére alperes felé.

A bíróság külön kitért a 2010. január 18-i megállapodás egyes pontjainak jogi értelmezésére, és rögzítette, azok pontosan részletezik a veszteség jellegét, az elszámolás módját, a felelősségvállalás mértékét. A megállapodásban foglaltak érvényességét a felperes a perben nem tudta megalapozott érvekkel vitatni, így a bíróság nem fogadta el azt a hivatkozást sem, hogy nem igazolt veszteséget kellett ez alapján megfizetni.

A periratok között 8/F/17. sorszám alatt csatolt kimutatáshoz a felperes mellékelte az azok alapjául szolgáló, egyes termelőkre lebontott számlákat, melyeken fizetési módként az került feltüntetésre: kompenzálás. A kimutatásban szereplő termelők közül **személy 2. neve** esetében egy 2010. december 30-i keltezésű, követelés értékesítéséről szóló megállapodás is csatolásra került, melyet a peres felek ugyancsak cégszerűen ellenjegyeztek. Ennek első pontja pontosan rögzíti, hogy az alperes az említett termelővel kötött bérnevelési szerződésben foglaltak szerint szállított takarmányt leszámlázta a termelőnek, mely számlát a termelő befogadott, és nem vitatott. Az alperes eladóként

az ezzel kapcsolatban kiegyenlíttetlenül maradt követelését ezért a felperesnek adta el, ezzel a termelővel szembeni követelés joga átszállt a felperesre, mint vevőre. Kitűnik az okiratból az is, hogy a követelés-átadás ellenértékét a felek egymás között kompenzációval elszámolták.

A szerződéssel okozott kár címén megtéríteni kért harmadik tétel a peres felek képviselői között 2013. április 30-án megkötött megállapodáshoz kapcsolódott, mely azon alapult, hogy **személy 4. neve** termelő által leadott húsliba egy részének II. osztályú minősége miatt keletkezett alperesnél 3.378.906,- forint összegű kár, ennek megtérítését vállalta a felperes. A bíróság hangsúlyozta, az érvényes írásbeli megállapodást határidőben nem támadta meg a felperes, egyéb érvénytelenségi okra nem hivatkozott, az abban foglaltak utóbb nem tehetők vitatottá azon a címen, hogy nem bizonyított a veszteség.

Azon kereseti igényt illetően, mely azon alapult, hogy a 2013. május 31-én megkötött megbízási szerződés módosítása folytán 16.000.000,- forint díjról mondott le a felperes – ugyancsak abból indult ki a bíróság, hogy ezt a jognyilatkozatot is teljes bizonyítóerejű magánokirat rögzíti. E szerződés megtámadására sem került sor, illetve ezzel kapcsolatban ugyancsak nem merül fel semmisség, így az érvényes szerződésbe foglalt kötelezettségvállalás alapján teljesített valamennyi kifizetés kártérítés címén nem követelhető vissza. A bíróság erre tekintettel a felperes valamennyi kereseti kérelmét minden megjelölt jogcímet illetően jogalap hiányában utasította el.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Elsődlegesen eljárási szabálysértésekre hivatkozott, másodlagosan pedig érdemben kérte az ítélet megváltoztatását, és kereseti kérelmének helyt adást. Felperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást nem folytatta le, nem hallgatta meg az érintett felek eljáró ügyvezetőit, a felperesi bizonyítási indítványokat figyelmen kívül hagyta. Mindezek miatt hiányos tényállásra alapította jogszabálysértő ítéletét, mely nem felel meg a Pp. 206. § (1) bekezdés, valamint a Pp. 221. § (1) bekezdés előírásainak. Kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi indítvány ellenére nem rendelt ki igazságügyi könyvszakértőt a kár összegszerűségének meghatározására. Hiányolta továbbá, hogy figyelmen kívül hagyta a bíróság az alperes kifejezett perbeli elismerését, valamint a NAV másodfokú határozatában foglaltakat, melyek álláspontja szerint a felperesi előadást erősítik meg. A szűk körben lefolytatott bizonyítás eredményét az elsőfokú bíróság egyoldalúan mérlegelte, abból helytelen jogkövetkeztetésre jutott a kereset megalapozatlanságát illetően, és az indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

A fellebbezési álláspont szerint az elsőfokú ítélet érdemben is jogszabálysértő. Az elévülés körében nem határozta meg pontos összegszerűséggel, tételenként, hogy a felperes keresetének mely részei évültek el. A bíróság tévesen állapította meg azt, hogy a felek közötti együttműködési megállapodások nem semmisek. Továbbra is fenntartotta álláspontját, hogy azok IV/4. pontjaiban rögzített nyilatkozatok és kötelezettségvállalások a Ptk. 474. § (1) bekezdésébe ütköznek. Hangsúlyozta, a felperes és a termelők, bérnevelők között szerződéses kapcsolat nem létezett, így az általuk okozott károk átvállalása minden jogalapot nélkülöz. A bérnevelők jogviszony hiányában nem tekinthetők a felperes alvállalkozóinak, az alperes által is elismerten a termelők valójában alperesi alvállalkozók voltak. A megbízási jogviszonyból adódóan a megbízott nem vállalhat a megbízási szerződés körén kívüli személyek károkozó magatartásáért, általuk okozott veszteségért helytállást a megbízó irányában, különös tekintettel arra, hogy ezen személyekkel a megbízott felperes nem állt jogviszonyban. Az alperes perbeli beadványában kifejezetten elismerte, hogy a felperes csupán képviseleti megbízottja volt, a napos állat- és takarmányfinanszírozást saját terhére és kockázatára végezte.

A felperes fellebbezésében másodlagos jogcímként továbbra is kártérítési igényre hivatkozott. Külön kiemelte a kereset 2. tételét, mely szerint 18 termelő esetében olyan alperes által leszámolt káráthárítás történt, melyre a peres felek között külön megállapodás létre sem jött. Sérelmezte, hogy a további szerződések tekintetében a bíróság nem adott módot, hogy az okiratok tartalmának

kétségbe vonása miatt ellenbizonyítással élhessen. Kérte figyelembe venni az adóhatósági ellenőrzés során készült okiratokat, hivatkozva arra, hogy a NAV érdemben vizsgálta a perbeli okiratok tartalmát, és meg is hallgatta a felek ügyvezetőit. A NAV érdemi megállapításai közül kiemelte, hogy a perben is csatolt számlákon feltüntetett tételek a veszteséget realizáló termelőknél keletkezett tartozások átvállalása volt, nem pedig termékbeszerzés. Ezzel is bizonyított, hogy az alperes megszegte az együttműködési megállapodások IV/4. pontjait, mivel a felperesre történő alperesi veszteség áthárítás a felperes részéről valójában a termelőktől történt tartozásátvállalásnak minősíthető. Felperes álláspontja szerint az alperesi magatartás jogellenességét támasztja alá az is, hogy az alperes teljesen bizonyítatlan és igazolatlan tartozásokat terhelte át veszteségként rá. Utalt arra, hogy a NAV ellenőrzés során különösen hiányolták a kárfelvételi jegyzőkönyveket, melyek alapul szolgálhattak volna a káráthárításhoz. Az adóellenőrzés eredményeként meghozott jogerős közigazgatási határozat rögzíti, hogy az egyes külön megállapodások valótlan káráthárítások voltak, azok a felek együttműködési megállapodásaiba ütköznek. A valóságban ezek a külön megállapodások mindössze egyszerűen arra szolgáltak, hogy az alperes által a piacon elszenvedett veszteség jelentős részét az alperes a felperessel fizettesse meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokai alapján történő helybenhagyására irányult. Alperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása nyomán helyesen állapította meg, és a bizonyítékok helyes mérlegelésével jutott arra az okszerű következtetésre, hogy a kereset alaptalan. Az alperes mindezekre tekintettel kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A fellebbezés **nem alapos.**

A peres felek által nem vitatott tényállás szerint a felek között 2009. és 2014. között, minden évben létrejött együttműködési megállapodás az adott tárgyévre vonatkozóan konkrétan meghatározott fajtájú és mennyiségű baromfi előállításához szükséges tevékenységek összehangolása érdekében. A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatban előterjesztett keresetében elsődlegesen a 2009., 2010., valamint a 2013. és 2014. évre kötött szerződések IV/4. pontjainak érvénytelenségét állította, és a részleges érvénytelenségére hivatkozással ennek jogkövetkezményeként – eredeti állapot helyreállítása címén – kérte az alperes kereseti kérelemben megjelöltek szerinti marasztalását. Marasztalási igényét másodlagosan szerződésszegésre alapította. A felperes fellebbezésben is fenntartott érvénytelenségi hivatkozását a szerződés jogi minősítéséből vezette le, mely álláspontja szerint tisztán megbízási jogviszony. A felperes, mint megbízott csupán gondossági kötelmet vállalt, az alperes által elvárt termelési eredmény elmaradása esetén kárátvállalási jogkövetkezmény őt nem sújthatja. Ezért szükséges volt – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is tette – a felek közötti szerződések vizsgálata.

A szerződéseket nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni (Kúria BH 2000/550., BDT 2009/2069.).

Jelen esetben a felek szerződésüket írásba foglalták, ezért a szerződés minősítéséhez a felek (Ptk. 207. § (1) bekezdés) szerződéskötéskori akarata, és az az alapján kötött együttműködési megállapodás volt vizsgálendő.

A felek akarata ágazati szintű integráció létrehozására irányult.

Az integráció a termelők és feldolgozók közötti kapcsolatrendszer jelent. Az integráció a felek kölcsönös gazdasági érdekein alapuló, minimum egy évre szóló, de általában közép, vagy hosszú távú szerződéssel szabályozott olyan együttműködés, amelyben az egyik szerződő fél az integrátor, aki piaci és/vagy termelési biztonságot nyújt a másik szerződő félnek, az integráltnak, valamint különböző szolgáltatásokkal és/vagy finanszírozással segíti a mezőgazdasági tevékenységet végző magántermelőt, vagy gazdálkodó szervezetet. Az integráció lehet horizontális (azonos

tevékenységet végző integráltak összefogása) vagy vertikális (egy adott termékpályán az egymásra épülő tevékenységek összefogása), vagy ezek kombinációi. Az integráció résztvevői bizonyos mértékben közös kockázatot is vállalnak.

Jelen esetben a felperes az azonos tevékenységet végző személyeket összefogva (horizontális integráció) saját termelési hálózatot hozott létre, mely termelőkkel – a felperesi megbízott közreműködésével – az alperes közvetlenül mezőgazdasági termékértékesítési szerződést kötött (vertikális integráció). A felperes és alperes megállapodása a termelőket horizontálisan integráló felperes és a termelőkkel szerződő (vertikális integrációt teremtő) alperes megállapodása volt, mely megállapodást évente megerősítették.

Az együttműködési szerződések minden esetben az alperest megbízónak, míg felperest megbízottnak tüntetik fel. Ezekben az alperes, mint megbízó részletesen meghatározta az adott tárgyévra nézve a felperesi megbízott feladatkörét. Ide tartozott, hogy a felperes alperesi megbízója nevében az egyes termelőkkel megkötötte a konkrét mezőgazdasági termékértékesítési szerződéseket, megszervezi a napos liba kihelyezéseket, megrendeli a termelő nevében a szükséges terméktakarmány mennyiségeket a megbízó takarmánykeverő üzeméből. A szerződés időszakában folyamatosan szakmailag ellenőrzi a kihelyezett libaállományt, vezeti a szükséges nyilvántartásokat. Feladata volt továbbá, hogy a termékértékesítési szerződések rendelkezéseit betartassa, felelt a megállapodások valós tartalmáért. A megtermelt baromfiállomány beszállításánál is ellenőrzési feladatokat kellett ellátni. Mindezen tevékenységekért illetve meg a felperest az egyes szerződések során megállapított megbízási díj, melyet a leadott baromfiállomány fizető súlya után Ft/kg egységárban határoztak meg a felek. Itt jegyzi meg az ítéletábra, hogy már a díjmeghatározás sem tisztán a megbízási jogviszonyhoz igazodóan történt, az nyereségorientált teljesítéshez igazodó díjnak minősül. Ez is már a megbízási jogviszony eredménykötelmi oldalát mutatja, tekintve, hogy a gondos, szakszerű megbízotti feladatok ellátása összefüggésben van az egyes termelők által elért hízalási eredményekkel. Ehhez igazodott tehát a felperesi megbízott díja.

A termelőkkel a szerződés a felperesi megbízott közreműködésével az alperes kötötte meg. A perbeli szerződési konstrukció lényeges eleme az alperesi szempontból, hogy a mezőgazdasági termékértékesítési szerződések teljesítéséhez az alperes teljes körűen termelésfinanszírozást biztosított tulajdonjog fenntartás mellett. Ekként a termelőkkel kötött mezőgazdasági termékértékesítési szerződések vállalkozási jellegű, alperesi tulajdonfenntartás mellett létrehozott jogviszonyok voltak (BDT 2008.1927). A Ptk. 417. § (2) bekezdés szerinti vállalkozási elemekkel vegyes szerződési konstrukcióban a termelők irányában tulajdonjog átadás nem történt, azonban a termelőhöz a napos állomány és a takarmány értelemszerűen kihelyezésre került, ezzel a kárveszélyviselés kockázata a termeltető tulajdonos (alperes) oldalán maradt, ellentétben az adásvételi típusú szerződésekkel, melyek esetében az átadással a tulajdonjog a kárveszélyviselési kockázattal együtt átszáll. A vállalkozási jellegű termékértékesítési szerződéseknel tehát a tulajdonos viseli a senkinek fel nem róható okból keletkezett károkat (vis major), és saját magatartásával okozati összefüggésben álló károsodást.

Az integráció résztvevői minden esetben közös kockázatot is vállalnak. Ebben a megközelítésben a megbízott minél hatékonyabb, körültekintő, kellő gondosságú eljárását egyrészt az eredményorientált díj meghatározás volt hivatott elősegíteni, másrészt a szerződés IV/4. pontja is ilyen célt szolgált. A kifejtettek tükrében vizsgálva a szerződési pontot, kiemelendő, hogy az a hagyományos értelemben vett megbízotti feladatokon túl a bérnevelőknél keletkezett veszteség (tehát nem az alperes által termelőkhöz kihelyezett napos állat minőség, takarmányminőség, vagy vis major okán keletkezett veszteség) alperes javára történő behajtását célzó tevékenység ellátását is a megbízott feladatkörébe vonta. A bírói gyakorlat a követelés behajtására irányuló megbízási szerződést önmagában nem tartja érvénytelennek (EBH 2006/294., 2005/317., 2002/643. szám alatt

közzétett elvi határozatok). Valamennyi szerződés e tevékenységre az elszámolástól számított 3 hónapos határidőt írt elő a felperesi megbízott számára, kizárólag olyan veszteségekre vonatkozóan, melyek nem a megbízóra visszavezethető okból vagy vis major miatt keletkeztek. Egyértelmű szerződési rendelkezés teszi a megbízott kötelezettségévé, hogy fokozott gondossággal, mindent elkövetve kell eljárnia annak érdekében, hogy a megjelölt jellegű veszteséget a bérnevelő megtérítse a megrendelő részére. E tevékenység eredménytelenségének következményeként írta elő a 2009-2010. évre szóló két szerződés a kockázat megosztásaként, hogy sikertelen behajtás esetén szerződésenként egyedileg meghatározott arányban köteles a megbízó felé a veszteséget a megbízott megtéríteni. Egy másik károkockázat-megosztási konstrukciót kialakítva, a 2013-2014. évekre kötött szerződésekben felek úgy rendelkeztek, a megbízott évi összesen 10.000.000,- forint nettó veszteség megtérítésére nem köteles, a kárveszély áthárítás az e fölötti veszteség esetében azonban 100%-os. Hangsúlyozza az ítéletábra, hogy e kötelezettségvállalások egy speciális, egyedileg vállalt, kifejezetten eredményorientált megbízotti szerződési szolgáltatáshoz, a követelés behajtáshoz kapcsolódó kockázat megosztási szabályt tartalmaznak. Ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott a Ptk. 200. § (1) bekezdésének a szerződési szabadság elvét deklaráló rendelkezésére, mely nemcsak a szerződés megkötésekor szabad rendelkezési, nyilatkozási jogokat biztosítja, hanem abban is kifejeződik, hogy a felek szabadon dönthetnek a szerződés tartalmát illetően. Polgári szerződési jogunk a típus-szabadság elvén alapul. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a Ptk-ban szabályozott, nevesített, tipizált szerződéseket lehet megkötni, hanem azok vegyítésével több szerződéstípus elemeit tartalmazó ún. atipikus szerződések (szerződési biztosítékok) kikötésére is lehetőség van.

Mindezekon túlmenően a Ptk. 200. § (1) bekezdés 2. fordulata azt is lehetővé teszi, hogy a szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal a felek eltérhessenek, ha azt jogszabály nem tiltja. Jelen esetben a kifejtettekből következően a főleg megbízási elemeket tartalmazó szerződésben ilyen atipikus, egyedi szerződési megállapodás jött létre az alperesi termeltető üzleti kockázatának megosztása érdekében a felek között. Az együttműködési megállapodások ezért a díjmegállapodás és a kockázatmegosztás miatt is vállalkozási elemekkel vegyes megbízási szerződések. Hangsúlyozza az ítéletábra, a jelen esetben a termelőkkel kötött mezőgazdasági termékértékesítési szerződések konstrukciója tehette indokolttá az ilyen biztosítéki, kockázat megosztást tartalmazó megállapodást, mivel az alperes tulajdonfenntartásos szerződéseket kötött a termelőkkel, így a tulajdonában álló állatállomány, és az ugyancsak tulajdonát képező jelentős értékű takarmánymennyiség egyaránt a termelők birtokába jutott a kihelyezések folytán. Ez azzal jár, hogy a senkinek fel nem róható okból bekövetkezett kár esetében az alperesnek fennmarad a kárveszélyviselési kötelezettsége. Méltányolható jogi érdek tehát, hogy a termelők szakszerű tevékenységére vonatkozó ellenőrzési kötelezettséget vállaló – és a termeltetési hálózatba termelőket beszerző – felperesi megbízottra is telepítsen károkockázatot az alperesi termeltető legalább azon kár tekintetében, amely a termeltetők által okozott veszteségből származik. Ez a cél a szerződési megállapodásból egyértelműen kitűnik, a felperes – bérnevelőket saját teljesítési segédjének tekintve – felvállalta a szerződések IV/4. pontjában írt jogkövetkezményeket.

A vállalt jogkövetkezmény jogi tartalmának megítélését illetően a bíróságot a perben nem köti a NAV korábbi adóhatósági eljárásban adott jogi minősítése, mely a szerződések IV/4. pontja alapján tett nyilatkozatokat felperesi tartozásátvállalásnak tekintette (Pp. 3. (5) bekezdés, 4. § (1) bekezdés, Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2008/19. számon közzétett eseti döntés).

Tartozásátvállalásnak az minősül, ha valaki a kötelezettel megállapodik abban, hogy tartozását átvállalja, ehhez azonban köteles a jogosult hozzájárulását kérni (Ptk. 332. § (1) bekezdés). A felperes által csatolt iratok között olyan nem található, melyben a felperes valamely termelővel ilyen tartalmú megállapodást kötött volna. Az együttműködési megállapodásokat csak a felperes és az alperes ellenjegyezte. A perbeli időszakra vonatkozóan hatályos 1959-es Ptk. nem tartalmazta, de a

régi magánjogunk ismerte a tartozáselvállalás jogintézményét is, mely a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:206. §-ában ismét megjelenik. Az 1959-es Ptk. bár nem szabályozza a tartozáselvállalást, a felek a szerződési szabadság elve alapján (Ptk. 200. § (1) bekezdés, 205. § (2) bekezdés) szabadon létrehozhatnak ilyen jogi tartalmú szerződést is. A tartozáselvállalásnál a régi kötelezett nem szabadul a kötelemből, nem következik be alanycsere, hanem az új kötelezett a régi kötelezett mellé (és nem helyébe) lép be (EBH 2001.412.). A tartozáselvállalásnál a jogosult közvetlen jogviszonyba kerül az új kötelezettel, azaz a teljesítést a jogosult tőle is követelheti. A jogosult helyzete ezáltal kedvezőbbé válik, bármelyik kötelezettől követelheti a teljesítést, a kötelezettek felelőssége pedig egyetemleges (BDT 2016/3473. számon közzétett eseti döntés).

A tartozáselvállalást a megbízási szerződésekre vonatkozó törvényi rendelkezések tehát nem tiltják, éppen a gondossági kötelelem jogi természetéből adódóan a felperes ezekben a szerződésekben egyedileg limitált helytállást érvényesen vállalhatott az általa megszervezett termelői hálózat tagjainak, alperes felé történő szerződésszerű teljesítéséért. A tartozáselvállalás további következménye, hogy a felperes által az alperes részére történő teljesítéssel a felperes a termelők felé a követelési jogot megszerzi. A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bírósággal egyezően a felperes által keresetben megjelölt szerződési feltétel – mint a kockázat megosztás érdekében feltételtől függően tett tartozáselvállalást – érvényesnek találta, ezért az érvénytelenségre alapított kereset – ahogy azt az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen megállapította – nem alapos.

Ezt követően a felperes kártérítésre alapított kereseti kérelme kapcsán az egyes tárgyvekre vonatkozó követelések voltak vizsgálandók. A felperes 2009., 2010. és 2013-ban kötött megállapodásokkal kapcsolatos alperesi követeléseket vitatta. Ezekkel kapcsolatban a felperes szerződésszegésre hivatkozott, mely álláspontja szerint abban állt, hogy kárdokumentációval alá nem támasztott, nem valós veszteségek megtérítése történt meg, és ezek utólagos felismerésére hivatkozva kívánt marasztalási igényt érvényesíteni. Tényszerűen vitatta az alperesi károk, veszteségek bekövetkeztét, azok összecszerúságának bizonyítottságát. Állítása szerint a tisztázatlan adatok, körülmények miatt tévedésen alapuló egyedi kártalanítási megállapodásokat kötöttek a felek, míg a 2010-es tárgyévre vonatkozóan, 16 termelő esetében még ilyen szerződések sem állnak rendelkezésre, alperes csupán számlákat küldött.

Lényeges azonban, hogy a vitatott tételek tekintetében a felek megállapodásokat kötöttek.

- A 2009. évben keletkezett br. 33.561.790,- forint teljes alperesi veszteségből 2010.01.18-i megállapodással – az alperes 5.556.100,- forint + áfa összeget, míg felperes 21.829.520,- forint + áfa összeget vállalt, a 2010. január 18-i megállapodással.

Ez a megállapodás jogi tartalmát tekintve a termelőknél keletkezett – a termelőknek felróható – veszteség együttműködési megállapodásban a tartozáselvállalásra vonatkozóan tett anyagi jogi egyezségnek minősül.

A Ptk. 240. § (3) bekezdés értelmében a szerződést egyezséggel lehet módosítani, egyezség esetén a felek a szerződésből eredő vitás vagy bizonytalan kérdéseket közös megegyezéssel úgy rendezik, hogy kölcsönösen engednek egymás követeléseiből. Ez a jelen esetben a feleket külön-külön személyenként terhelő kárösszegek meghatározásánál érvényesült. A Ptk. 240. § (4) bekezdésének speciális szabályai szerint az egyezséggel való szerződésmódosítás érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, mely közöttük az egyezségkötéskor vitás volt, vagy amelyet bizonytalanoknak tartottak. Ez arra az esetre is igaz, ha az egyezség megkötése után felmerült, ismertté vált újabb bizonyítékkal a vitát vagy a bizonytalanságot el lehetett volna hárítani. A felperes ebből következően az egyezség megkötése után az ott szereplő kárösszegtől eltérő mértéket alátámasztó bizonyítékokra nem hivatkozhat, még abban az esetben sem, ha olyan új bizonyíték kerülne elő utóbb, melyből a jogok és kötelezettségek fennállását és mértékét már egyértelműen meg lehetne határozni. Elvi határozatában mondta ki a Legfelsőbb Bíróság (Kúria), hogy a felek közötti peren kívüli jogvitát

lezáró anyagi jogi egyezség a vitatott tények tekintetében utóbb tévedés címén már nem támadható meg. A vitatott tényekre vonatkozóan a bíróság bizonyítást nem folytathat le, és újabb bizonyítékok mérlegelésével a vitát nem döntheti ismételten el (EBH 2006/1403. számú elvi határozat). A perbeli esetben ez azt jelenti, hogy a felperes utóbb az egyezséggel megállapított tartozáselvállalásból származó fizetési kötelezettsége fennálltát és annak összegét még újabb bizonyítékok beszerzése esetén sem vonhatja kétségbe. Erre is tekintettel szükségtelen lett volna további bizonyítási eljárás lefolytatása az elsőfokú bíróság részéről. Ezért az egyezségre tekintettel, a felperes az alperes által megjelölt egyes termelőknél jelentkező és meg nem térülő kár összegét vitássá nem teheti. A megkötött egyezség érvénytelenségére, az egyezségben vállaltak tekintetében az alperes szerződésszegésre nem hivatkozhat.

- Ugyanilyen jogi megítélés alá esik a harmadik kártérítési tételként megjelölt egyedi kármegosztó megállapodás, mely a 2013. évi turnusban **személy 4. neve** termelőnél keletkezett veszteség peres felek egymás közötti megosztására vonatkozott (2013. április 30-i keltezésű egyezségi megállapodás), és melyben a felperes tartozáselvállaló nyilatkozatot tett.
- A 2010. termelési évben összesen 18 termelő esetében felmerült veszteség miatt érvényesített felperesi igény kapcsán megállapítható, hogy írásban csupán két termelőre nézve került sor az említettek szerinti jogi tartalmú egyezségi megállapodással a veszteség megosztására. Ez 2010. december 12-én **személy 3. neve** esetében 2.971.735,- forint, míg 2010. december 30-án **személy 2. neve** esetében 3.800.340,- forint erejéig, alperesi követelés értékesítésként került rögzítésre. A tartozáselvállalási konstrukcióból adódóan ezen megállapodások is érvényes, jogszerű egyezségi szerződéseknek minősülnek. A követelések átvételének ellenszolgáltatását teljesítő felperes a termelők irányában a szerződéssel az alperesi követelés jogát megszerezte. A további 16 termelő esetében írásbeli egyezségi megállapodások csatolásra nem kerültek, csupán az alperes által felperes felé kiállított számlák. Azokból azonban kitűnik, hogy a termelőknek felróható okból keletkezett veszteségből 90%-os arányosítást alkalmazott alperes, ezt maga a felperesi kimutatás is így tartalmazza (8/F/17. szám alatti kimutatás jobb szélső oszlop). A számlákat minden esetben a felperes befogadta, azt saját számlaforgalmi kimutatásában 2010. évi időszakra vonatkozóan tartozásként szerepeltette (8/F/12. szám alatti okirati bizonyíték). Nem vitatott tényállási elem, hogy ezen számlák szerinti követelések teljesítési határideje 2010.07.14., 2010.09.10., és 2010.12.30. napja volt, és a számlákon feltüntetettek szerint, azok rendezésére kompenzálás útján került sor.

Az ítéletábra álláspontja szerint konkrét írásbeli megállapodások hiánya ellenére ezen peradatokból megállapítható, hogy a további termelők esetében ugyancsak egyezséggel rendezték a felek a kármegosztás kérdését. Ezt közvetve alátámasztja, hogy a számlákon szereplő teljesítési idők (2010. július 14., szeptember 10., valamint december 30.) eltérnek a számla kiállítás idejétől, azt legtöbb esetben megelőzik, azaz a felek az alperesi igényeknek megfelelően a 90%-os csökkentéssel történő követelés-átadásban a számlázások időpontjában már bizonyosan megállapodtak. Alakszerűséghez kötöttség hiányában az egyezséghez elegendő a felek ráutaló magatartása is, mely a felperes oldaláról a számlák befogadásában és az azokban meghatározott fizetési kötelezettségek kompenzációval történő teljesítésében állt (Ptk. 216. § (1) bekezdés 2. fordulat). Összességében tehát megállapítható, hogy valamennyi termelővel kapcsolatos, megállapodáson alapuló teljesítés visszakövetelése azért alaptalan, mert a felek ezekre nézve egyezséget kötöttek, az ezzel kapcsolatos esetleges felperesi tévedés utólagos felismerése vagy az egyezségek ténybeli alapjának megítélési bizonytalanságai visszakövetelés alapjául nem szolgálhatnak. Az ítéletábra egyebekben osztja az elsőfokú bíróság ezen megállapodásokra nézve kifejtett jogi érveit is.

- A 2013. május 31-i megállapodásban 16.000.000,- forint összegű megbízási díjról mondott le a felperes, mely anyagi jogi tartalmát tekintve a Ptk. 207. § (4) bekezdés szerinti joglemondásnak minősül. Ezzel kapcsolatban ugyancsak megjegyzendő, hogy az alperes is vállalt anyagi többletterhet, hiszen vállalta az átvételi egységáruk emelését a termelők felé, így a felek kölcsönösen engedtek jogaikból, ahogy ezt a szerződésben pontosan rögzítették is, éppen annak érdekében, hogy a megnehezült piaci viszonyok miatti hátrányokat a jövőre nézve csökkentsék. A pacta sunt servanda elvéből adódóan a felperes tévedésre, megtévesztésre utóbb, az ugyancsak egyezségen alapuló szerződésmódosítással kapcsolatban nem hivatkozhat, így a felperes érvényes és hatályos joglemondására tekintettel a keresetben megjelölt 16.000.000,- forint megbízási díjra sem tarthat igényt.

A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a peres felek írásbeli perbeli nyilatkozatai elegendőnek bizonyultak a perbeli jogvita érdemi elbírálásához, az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, amikor felperes további bizonyítási indítványainak a perelhúzás megelőzése érdekében nem adott helyt.

Az egyezségekben foglaltak tévedés címén nem voltak támadható, ezért az alperes elévülési kifogását sem kellett érdemben vizsgálni.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges indokolásbeli kiegészítések mellett a Pp. 253. § (2) bekezdésre történt hivatkozással helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljáró és fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő alperes másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére. Az alperesi jogi képviselő ügyvédi munkadíját az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján állapította meg.

A felperes illetékfeljegyzési jogban részesült, az általa le nem rótt illetéket utólag, külön felhívásra, a Pp. 78. § (1) bekezdésére figyelemmel kell az állam részére megfizetnie, a 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés szabályai szerint.

Szeged, 2017. október 19. napja

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k. Dobler László s.k. Béni András s.k.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró